خبر

مسدودشدن خیابان‌ها و قطع اینترنت در سودان

● درحالی‌که قرار بود به دعوت فعالان مدنی و مخالفان کودتا در سودان، تظاهراتی گسترده برگزار شود، منابع خبری از قطع اینترنت و اختلال در ارتباطات در این کشور خبر داده‌اند. به گزارش الجزیره، مخالفان حکومت نظامیان در سودان از مردم خواسته‌اند در تظاهراتی گسترده با شعار «ارحلوا» (بروید) شرکت کنند. هم‌زمان گزارش شد که نیروهای امنیتی سودان بسیاری از مسیرهای مواصلاتی مهم و همه پل‌ها در خارطوم را بسته‌اند. نظامیان حاکم بر سودان همچنین خدمات اینترنت در سراسر خارطوم را که از پنج روز پیش بسیار ضعیف شده بود، از چند ساعت پیش کاملا مسدود کرده‌اند. گروه‌هایی که فراخوان تظاهرات داده‌اند، با ارسال پیام‌های کوتاه متنی و با دیوارنوشت‌ها مردم را به مشارکت در این تظاهرات دعوت می‌کنند.

تجمع نیروهای حرفه‌ای سودان و نیروهای آزادی و تغییر با انتشار بیانیه‌هایی ضمن دعوت از مردم به تظاهرات، تأکید کردند مطالبه آنها آزادی همه بازداشت‌شدگان روزهای اخیر و در رأس آنها عبدالله حمدوک، نخست‌وزیر و اجرای دوباره میثاق قانونی و بازگشت همه تشکیلات و نهادهای حکومت انتقالی غیرنظامی و ابطال همه تصمیماتی است که از ۲۵ اکتبر به بعد گرفته شده است. سفارت آمریکا در سودان هم بر ضرورت تضمین حق شهروندان در آزادی بیان و تجمع مسالمت‌آمیز تأکید کرد. جفری فلتمن، فرستاده ویژه آمریکا در امور شاخ آفریقا نیز گفت با عبدالفتاح البرهان، فرمانده ارتش سودان، عبدالله حمدوک، رئیس دولت معزول و مریم الصادق، وزیر خارجه معزول، تلفنی مذاکره کرده است. او گفت به‌روشنی به مقامات سودان گفته آمریکا اوضاع این کشور را به دقت زیر نظر دارد و باید به مردم اجازه داد تظاهرات خود را آزادانه برگزار کنند.

اختلاف‌ها بر سر فروش پهپاد به قطر

● منابع آگاه از وجود اختلاف‌ها میان پنتاگون و وزارت خارجه آمریکا درباره فروش پهپاد به قطر خبر دادند و افزودند این امر می‌تواند به خشم عربستان و امارات دامن بزند. شبکه ان‌بی‌سی به نقل از سه مسئول آمریکایی اعلام کرد: پنتاگون فروش پهپادها از نوع «Reaper ۹-MQ» به قطر را در قالب قراردادی به ارزش بیش از ۵۰۰ میلیون دلار علی‌رغم اعتراض‌ها در وزارت خارجه تأیید می‌کند. قطر سال گذشته از آمریکا خواست به این کشور هواپیماهای بدون سرنشین بفروشد، اما واشنگتن در آن هنگام پاسخی به این درخواست نداد؛ امری که طرف قطری را واداشت پس از کمک‌ها به خروج نیروهای آمریکایی از افغانستان، بار دیگر این درخواست را مطرح کند.

مسئول آمریکایی دراین‌باره به ان‌بی‌سی گفت: پنتاگون به قطر به‌عنوان شریکی قابل اعتماد می‌نگرد و تأکید می‌کند آماده پذیرش مسئولیت فروش تسلیحات پیشرفته نظیر پهپادها به قطر است. او افزود: قطر می‌تواند در مبارزه با تروریسم از طریق انجام حملات هوایی در افغانستان بدون عملیات آمریکایی‌ها مفید باشد. در این گزارش آمده است که از سوی دیگر، مسئولان آمریکایی در وزارت امور خارجه نگران هستند این قرارداد منجر به انتقاد و خشم برخی متحدان آمریکا ازجمله عربستان و امارات شود. یک مقام نظامی آمریکا تأکید کرد: پنتاگون با فروش پهپادها مخالفتی نخواهد کرد، اما موضع قاطعانه‌ای در دفاع از این قرارداد اتخاذ نخواهد کرد.

اولین دیدار با مکرون پس از بحران زیردریایی‌ها

بایدن: کج‌سلیقگی کردیم

● جو بایدن، رئیس‌جمهوری آمریکا، در دیدار با همتای فرانسوی خود در رم پذیرفت که کشورش در جریان اعلام اتحاد جدید در منطقه اقیانوس هند-آرام، «کج‌سلیقگی» کرده بود. به گزارش ایسنا، به نقل از یورونیوز، اعلام اتحاد جدید بین آمریکا، بریتانیا و استرالیا باعث شد تا کانبرا قرارداد خرید زیردریایی از فرانسه را فسخ کند. پاریس در واکنش به لغو قرارداد خرید زیردریایی‌هایش که به «قرارداد قرن» مشهور شده بود، سفرای خود را از آمریکا و استرالیا فراخواند. واشنگتن در هفته‌های گذشته تلاش کرده بود تنش در رابطه با پاریس را کاهش دهد. جو بایدن در دیدار با امانوئل مکرون، رئیس‌جمهوری فرانسه، از این کشور به‌عنوان شریکی «بسیار باارزش» یاد کرد. او افزود ایالات متحده «متحدی بهتر از فرانسه ندارد». بایدن درباره اعلام اتحاد جدید در منطقه اقیانوس هند-آرام نیز گفت: «آنچه ما انجام دادیم کج‌سلیقگی بود و با ظرافت زیادی هم انجام نشد». رئیس‌جمهوری فرانسه نیز ضمن استقبال از «تصمیم‌های مشخص» واشنگتن در پی «بحران زیردریایی‌ها» در روابط دو کشور گفت این امر «سرآغاز روند اعتمادسازی» مجدد بین آمریکا و فرانسه است. مکرون افزود که از حالا نگاه دو کشور باید «به آینده» باشد و ادامه داد آنچه اکنون اهمیت دارد، همکاری‌های فرانسه و آمریکا در «هفته‌ها، ماه‌ها و سال‌های آینده» است.

عربستان، بحرین و کویت در اقدامی هماهنگ سفرای لبنان را اخراج کردند

از بحران «انار» تا اخراج سفیر

حتی صحبت‌های میشل عون، رئیس‌جمهوری لبنان و درخواست التماس‌گونه‌اش از عربستان هم کارساز نبود و روز گذشته، هم ریاض و هم منامه سفرای لبنان را اخراج کردند و عربستان در گامی شدیدتر نه‌تنها سفیرش در بیروت را فراخواند؛ بلکه ورود همه کالاهای لبنانی به عربستان را هم ممنوع کرد؛ اقدامی که بیش از هر تحرکی به لبنان بحران‌زده که اقتصادش در حال فروپاشی است، ضربه سنگینی وارد می‌کند.

به گزارش الجزیره، در بیانیه وزارت خارجه این کشور آمده است که عربستان تصمیم گرفته تا همه صادرات لبنان به این کشور را متوقف کند، همچنین شماری از اقدامات دیگر برای تحقق این اهداف اتخاذ خواهد شد و در راستای سلامت شهروندان عربستانی در سایه افزایش وضعیت بی‌ثباتی امنیتی در لبنان، ریاض بر ممانعت از سفر شهروندان خود به لبنان تأکید می‌کند. عربستان در ادامه این بیانیه تأکید کرده که سخنان مقامات لبنانی نشانگر مواضع اقلیت لبنانی ساکن در عربستان نیست. این دقیقا همان موضوعی است که نجیب میقاتی، نخست‌وزیر لبنان، سعی داشت با بیان آن مانع تشدید تنش بین بیروت و کشورهای عربی بشود. او پنجشنبه گذشته سخنان «جورج قرداحی»، وزیر اطلاع‌رسانی لبنان را نظری شخصی توصیف کرد که منعکس‌کننده «موضع رسمی دولت» نیست. میشل عون نیز در لحنی التماس‌گونه حتی از عربستان خواست که در این روزهای حساس بیروت در کنار لبنان بایستد؛ اما این سخنان از نظر مقامات ریاض و منامه کافی نبود و این دو کشور با اخراج سفرای لبنان بار دیگر آتشی را روشن کردند که شعله‌های آن دامن همه کشورهای منطقه را خواهد گرفت.

اما ماجرا از کجا آغاز شد؛ چهارشنبه گذشته فعالان شبکه‌های اجتماعی فیلمی از سخنان جورج قرداحی که چهره بسیار مشهور رسانه‌ای در جهان عرب است، منتشر کردند که در آن، جنگ یمن را «جنگی پوچ» خواند که باید متوقف شود و تأکید کرد که حوثی‌ها از خود در برابر بمباران و حمله خارجی دفاع می‌کنند؛ اما این وزیر لبنانی روز جمعه و در واکنش به جنجال به‌پاشده گفت که سخنانش مربوط به ماه آگوست گذشته و یک ماه پیش از پذیرش منصب وزارت در لبنان است. قرداحی در ادامه گفت که سخنانش بیش از آنکه دفاع از یمن باشد، از سر علاقه به عربستان و امارات مطرح شده و افزود که احترام بسیاری برای ملت‌ها و حکومت‌های امارات و عربستان قائل است.

پس از آن دفتر نخست‌وزیر لبنان با انتشار بیانیه‌ای تأکید کرد که نجیب میقاتی بر پایبندی لبنان به روابط برادرانه با کشورهای عربی که به صراحت در برنامه دولت مطرح شده، تأکید می‌کند. در این بیانیه آمده است: درباره سخنان وزیر اطلاع‌رسانی باید توجه کرد که این اظهارات مربوط به چند هفته پیش از مسئولیت وزارت او است و «به‌ویژه در آنچه به مسئله یمن و روابط لبنان با کشورهای عربی به‌ویژه عربستان و دیگر کشورهای شورای همکاری مربوط می‌شود، به‌هیچ‌عنوان قابل قبول نیست». میقاتی حتی پا را فراتر گذاشت و در بیانیه‌ای که از سوی خبرگزاری ملی لبنان منتشر شد، خطاب به ملک سلمان، پادشاه عربستان و ولیعهدش محمد بن‌سلمان گفت: «ما مخالفت شدید و قاطع خود را با هر چیزی که به روابط عمیق برادرانه با عربستان لطمه می‌زند، ابراز می‌کنیم». اما ماجرا بدین جا ختم نشد و حتی کویت نیز این سخنان را محکوم کرد. وزارت خارجه این کشور سخنان قرداحی علیه «کشورهای برادر، عربستان و امارات» را مردود دانست و چند ساعت بعد مانند ریاض و منامه به سفیر لبنان ۴۸ ساعت مهلت داد تا خاک این کشور را ترک کند. در بیانیه منتشرشده آمده است که این کشور، سفیر خود در بیروت را هم فراخوانده است.

امارات هم در موضع‌گیری مشابه سخنان قرداحی را نسبت به حوثی‌ها جانب‌دارانه و هدفمند برای تضعیف تلاش‌های ائتلاف به رهبری عربستان برای بازگرداندن اقتدار دولت یمن توصیف کرد. همچنین روزنامه عکاظ، مستقر در جده، قرداحی را در مقاله‌ای که سخنانش را محکوم می‌کرد، «دلقک جدید لبنان» خواند. این مقاله به نقل از دبیرکل شورای همکاری خلیج فارس، سخنان قرداحی را کوته‌بینانه خوانده و در ادامه آورده است، هشتگ #جورج_قرداحی_را_اخراج_کنید، به زبان عربی در توییتر بارها دست به دست شده است. احمد ابوالغیط، دبیرکل اتحادیه عرب، نیز با ابراز نگرانی از بحران پیش‌آمده، تأکید کرد که این بحران باید از سوی لبنانی‌ها حل‌وفصل شود تا شعله آن خاموش شده و شعله‌ور نشود.

در مقابل، عبدالباری عطوان، سردبیر روزنامه رأی‌الیوم مستقر در لندن، کارزار ضد قرداحی را «نوع جدیدی از مک‌کارتیسم» نامید که در آن مردم به دلیل ابراز عقاید سیاسی شخصی، از سوی کشورهای حاشیه خلیج فارس بازخواست می‌شوند. اسد ابوخلیل، استاد دانشگاه برجسته لبنانی، نیز گفت، «تحقیر لبنان از سوی حکومت عربستان» به دلیل یک موضع سیاسی است که آزادانه بیان شده است. خلیل همچنین به «زانوزدن سیاست‌مداران، روزنامه‌نگاران و هنرمندان لبنانی در برابر حکومت‌های امارات و عربستان» اعتراض کرد.

حجم خسارت لبنان از توقف صادرات به عربستان

لبنان که دچار بحران شدید اقتصادی است، بیش از هر زمان نیازمند به‌دست‌آوردن ارز از راه صادرات است. آمارهای رسمی لبنان نشان می‌دهد که عربستان بعد از امارات دومین مقصد بزرگ صادرات از لبنان است و حجم صادراتش به عربستان سالانه ۲۵۰ میلیون دلار است. حدود ۲۰ میلیون دلار از این مبلغ به صادرات سبزیجات و میوه‌جات اختصاص دارد که عربستان با ادعای کشف مواد روانگردان «کپتاگون» که به «بحران انار» موسوم است، مرزهای خود را به روی محصولات کشاورزی لبنان بست. این در حالی است که لبنان اصلا اناری ندارد که صادر کند؛ بلکه این محموله از خارج از لبنان قاچاق شده بود. پیش از این عباس مرتضی، وزیر کشاورزی سابق لبنان، هرگونه منع واردات را «خسارتی بزرگ و مسئله بسیار پرمخاطره برای لبنان» خوانده بود؛ به‌ویژه اگر دیگر کشورهای متحد عربستان هم بخواهند تصمیمی مشابه بگیرند.

استعفای قرداحی

آن‌طور که عبدالله بوحبیب، وزیر خارجه لبنان، می‌گوید، او با هماهنگی با رئیس‌جمهوری و نخست‌وزیر لبنان، مدیریت اصلی حل‌وفصل این چالش را برعهده خواهد داشت. او افزود آنچه با عربستان و کشورهای عضو شورای همکاری رخ می‌دهد، مشکل است و نه بحران و می‌توان با گفت‌وگو از آن عبور کرد. بسیاری بر این باورند که هرچند قرداحی گفته است که از سمت خود استعفا نمی‌دهد و حاضر به عذرخواهی درباره نقش عربستان و دیگر کشورهای حوزه خلیج فارس در جنگ یمن نیست؛ اما میقاتی و سایر وزرای دولت مانند فؤاد السینوره، سعد الحریری و تمام سلام نخست‌وزیران سابق لبنان احتمالا از قرداحی خواهند خواست تا از سمت خود کناره‌گیری کند؛ چراکه لبنان برای احیای اقتصاد خود به‌شدت نیازمند کمک مالی است. از سوی دیگر، دولت لبنان می‌تواند از این مناقشه برای اتخاذ موضع در برابر دخالت خارجی در امور داخلی خود استفاده کند؛ اما میقاتی برای تحقق این سناریو به حمایت اقتصادی از سوی منابع دیگر نیاز دارد. قطر پیش‌ازاین اعلام کرده بود که می‌تواند لبنان را از نظر مالی حمایت کند؛ اما چنین اقدامی اکنون بعید به نظر می‌رسد؛ چراکه ممکن است به درگیری قطری‌ها با عربستان و امارات منجر شود.

خمیر اسرائیلی و نمک روسی دعوا نمی‌کنند

توفیق شومان . مترجم: مهرداد جهانگیری

سرگئی لاوروف، وزیر خارجه روسیه، در نهم سپتامبر گذشته در کنفرانس مطبوعاتی مشترک با یائیر لاپید، همتای اسرائیلی خود، گفت: «امنیت اسرائیل یکی از اولویت‌های ماست». سخنان لاوروف، توفانی از بحث‌های قدیمی را میان موافقان سیاست‌های روسیه و پیش از آن، اتحاد جماهیر شوروی به پا کرد. مجموعه این مباحث بار دیگر، جمله معروف جولیوس سزار (اولین قیصر روم) را به یاد آورد که پس از دیدن دوست خود، بروتوس که با دشنه‌ای در دست، در صف قاتلان او در سنای روم ایستاده بود، گفت: بروتوس، حتی تو هم؟ در لحظه غلبه احساسات بر حقایق، چشم دل همه چیز را زیبا و درخشان می‌بیند. زمانی که ایدئولوژی بر واقعیت چیره شود، صاحبان آن ایدئولوژی تصور می‌کنند که عقول آنان به‌طورکامل با عقلانیت و منطق برابر است. این دقیقا همان نکته‌ای است که امانوئل کانت، فیلسوف معروف آلمانی در کتاب معروف خود، «سنجش خرد ناب» طرح کرده و به نقد آن می‌پردازد، چراکه کانت، دلیلِ نظری دارای محدودیت و در مقابل، عقل عملی را بسی فراخ‌تر می‌داند. براساس این دستگاه فلسفی و نقد مفاهیم و اذهان مجرد که بیشتر مؤلفه‌های آن برآمده از آرزوهای انسان است، می‌توان به بررسی مبانی سیاست روسیه در قبال اسرائیل پرداخت. نخست در دوران شوروی سابق و دیگری در مرحله پس از فروپاشی شوروی و در واقع، دوران زمامداری ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهوری فعلی روسیه.

نخست: در دوران اتحاد جماهیر شوروی

کانال راشاتودی در ۲۸ دسامبر ۲۰۱۳ مصاحبه‌ای با آناتولی گرومیکو، پسر آندره گرومیکو، وزیر خارجه شوروی و نماینده این کشور در شورای امنیت سازمان ملل در دهه ۱۹۴۰ انجام داد. گرومیکوی پسر در بخشی از سخنانش گفت که پدرش بسیار دلسوز یهودیان بود، چراکه او آنها را بسیار شجاع می‌دانست و به چشم خود دیده بود که آنها چگونه در جنگ جهانی دوم نابود شدند. آناتولی گرومیکو در ادامه توضیح می‌دهد که رهبران شوروی روی رهبران اسرائیلی که دیدگاهی چپ و سوسیالیستی داشتند، شرط می‌بستند. براساس مفروضات سران شوروی، از جمله جوزف استالین، تفکرات سوسیالیستی، رهبران اسرائیل را به سمت اتحاد جماهیر شوروی سوق داده و مانع از نزدیک‌شدن آنان به امپریالیسم و جهان سرمایه‌داری غربی خواهد شد. این گفته‌های گرومیکوی پسر، یادآور سخنرانی پدر او در مجمع عمومی سازمان ملل متحد، در چهاردهم می ۱۹۴۷ است که در آن گفت: «نمایندگان کشورهای عربی ادعا می‌کنند که تصمیم سازمان ملل متحد مبنی بر تقسیم فلسطین ناعادلانه است؛ اما در واقع، این دیدگاه خود اعراب است که ناعادلانه است، زیرا مردم یهود حقی انکارناپذیر در فلسطین دارند».

در همین زمینه پس از جنگ پنجم ژوئن ۱۹۶۷، الکسی کاسیگین، نخست‌وزیر اتحاد جماهیر شوروی، در سازمان ملل متحد (۱۹ ژوئن ۱۹۶۷) گفت: «هر قومی حق دارد دولت ملی مستقل خود را تأسیس کند و ما در سال ۱۹۴۷ به قطع‌نامه سازمان ملل رأی دادیم و اتحاد جماهیر شوروی براساس همین قطع‌نامه با اسرائیل روابط دیپلماتیک برقرار کرد».

طنز شگفت‌انگیز این بود که شوروی در آن زمان مانع از بازنگری تصمیم تقسیم سرزمین‌های فلسطینی در مارس ۱۹۴۸ شد. در کتابی از نورهان الشیخ تحت عنوان «موضع اتحاد جماهیر شوروی و روسیه پیرامون اتحاد عرب» که توسط مرکز مطالعات وحدت عربی در بیروت و در سال ۲۰۱۳ منتشر شد، آمده که پایتختِ سرخ (مسکو) با تأکید بر مواضع خود، از بازبینی این تصمیم خودداری کرد، زیرا معتقد بود واشنگتن «منافع نفتی خود را بر حل‌وفصل عادلانه بحران ترجیح می‌دهد».

فلسطین جزئیاتی پیرامون موضع اتحاد جماهیر شوروی درباره اولین جنگ اعراب و اسرائیل در سال ۱۹۴۸ ارائه می‌دهد و نتیجه می‌گیرد که مسکو در شورای امنیت سازمان ملل متحد کمپین سیاسی و رسانه‌ای علیه ارتش‌های عربی که به نیروهای اسرائیلی حمله کرده بودند، آغاز کرد. بلوک شرق (کمونیست) اسرائیلی‌ها را با هرگونه سلاح و تجهیزاتی که می‌خواستند، مسلح کرد و همین امر منجر به اشغال آن بخش از اراضی فلسطینی شد که در قطع‌نامه تقسیم فلسطین نیامده بود. اما رهبران فلسطینی درباره حمایت تسلیحاتی بلوک شرق از اسرائیل چه می‌گویند؟ در اینجا به دو نمونه از این موارد اشاره خواهد شد. بهجت ابوغربیه (۱۹۱۶ - ۲۰۱۲) که در مراحل مختلف مبارزات ملت فلسطین حضور داشت، در خاطرات خود با عنوان «در کوران مبارزات عربی و فلسطینی» می‌گوید که در اول آوریل ۱۹۴۸ «کشتی نورا از یوگسلاوی، حامل چهارهزارو ۵۰۰ تفنگ، ۲۰۰ مسلسل کوچک و پنج میلیون فشنگ تولید چکسلواکی به بندر حیفا رسید. و در اوایل ماه می نیز بار دیگر چهارهزارو ۵۰۰ تفنگ، هزارو ۲۰۰ مسلسل و شش میلیون فشنگ از چکسلواکی وارد شد». عارف العارف، از فرماندهان فلسطینی، در قسمت دوم کتاب خود «فلسطین بلازده و بهشت گمشده» اشاره می‌کند که «یهودیان از پراگ هواپیما خریدند، اما نتوانستند آنها را به اسرائیل بیاورند. دولت یونان از فرود آنها در فرودگاه‌های خود جلوگیری کرد، به‌طوری‌که اسرائیلی‌ها مجبور به بازکردن قطعات هواپیما و واردکردن آنها به‌صورت قطعات مجزا شدند. همین موضوع باعث شد این هواپیماها دیر به اسرائیل برسند و تا یک ماه بعد نتوانند علیه مصری‌ها بجنگند».

دیوید بن‌گوریون، نخست‌وزیر اسرائیل، در کتاب خود با عنوان «خاطرات جنگ ۱۹۴۷-۱۹۴۹» می‌گوید: «اخباری درباره دو کشتی که از بلغارستان در حال حرکت هستند، رسید. موشه با نماینده شوروی (گرومیکو) صحبت کرد. گرومیکو ضمن پشتیبانی از این موضوع، علاقه‌مند بود از وضعیت تجهیزات ما مطلع باشد و بداند چه کمبودهایی داریم و کدام بخش از آنان را می‌توان وارد کرد و اینکه آیا می‌توان بعد از پانزدهم ماه می چیزی به اینجا (اسرائیل) آورد».

در دهه ۵۰، اتحاد جماهیر شوروی پروژه اعراب جهت تحریم اقتصادی اسرائیل را که بین سال‌های ۵۳ تا ۵۶ اجرا می‌شد، از طریق فرمول «نفت روسیه در ازای مرکبات اسرائیلی» بلااثر کرد. در ژانویه ۱۹۶۶ نیز مسکو طرحی را که خواستار به‌رسمیت‌نشناختن اسرائیل بود، کنار گذاشت. طرحی که در جریان «کنفرانس همبستگی آفریقایی-آسیایی و آمریکای لاتین» در هاوانا، پایتخت کوبا، مطرح و به بحث گذاشته شد. اتحاد جماهیر شوروی هم‌زمان با اصرار بر به‌رسمیت‌شناختن اسرائیل، در برابر به‌رسمیت‌شناختن سازمان آزادی‌بخش فلسطین مقاومت می‌کرد. صلاح دباغ، اندیشمند فلسطینی، در کتاب خود با عنوان «اتحاد شوروی و مسئله فلسطین» که در ژوئن ۶۸ منتشر شد، می‌گوید: یاسر عرفات به‌عنوان نماینده مردم فلسطین، همراه با جمال عبدالناصر، رئیس‌جمهوری مصر، به مسکو سفر کرده بود؛ اما رهبران شوروی حاضر به پذیرش او نشدند و عرفات به‌همین‌دلیل مجبور شد ساعت‌ها در هواپیما بماند. در نمونه‌ای دیگر، محمد حسنین هیکل در کتاب «الانفجار» به دیدار سه‌جانبه دوازدهم ژوئن ۶۷ میان رهبران مصر، الجزایر و شوروی پرداخته و به اختصار می‌گوید: جمال عبدالناصر و هواری بومدین در حال گفت‌وگو با لئونید برژنف بودند. الکسی کاسیگین، نخست‌وزیر شوروی نیز که در جلسه حاضر بود، به بومدین گفت: «ما به‌سرعت برق و با قیمت مناسب به شما سلاح دادیم». بومدین در واکنش به او، به وزیر دارایی الجزایر گفت: «چکی به مبلغ صد میلیون دلار به وزارت دفاع شوروی پرداخت کن».

به‌طورکلی مواضع اتحاد جماهیر شوروی پیرامون مسئله فلسطین و حمایتش از قطع‌نامه تقسیم سرزمین‌های فلسطینی بر موضع احزاب چپ عرب و عملکرد آنان در قبال فلسطین تأثیرگذار بود. انور عبدالملک، متفکر چپ مصری در کتاب خود با عنوان «جامعه و ارتش مصر» می‌گوید: شوروی از احزاب مختلف کمونیست و مارکسیست-لنینیست می‌خواست که در راستای قطع‌نامه سازمان ملل در سال ۱۹۴۷ اسرائیل را به رسمیت شناخته و در مقابل پرداخت غرامت به آوارگان فلسطینی، با اسرائیل قرارداد صلح امضا کنند. حنا بطاطو در جلد سوم کتاب خود با عنوان «العراق» به بررسی مواضع کمونیست‌های عراقی و همسویی آنان با سیاست‌های شوروی می‌پردازد. آنها در روزنامه خود، «الاساس» به ترویج ایده «تشکیل دولت عربی دموکراتیک در بخش عربی فلسطین» می‌پرداختند. کمونیست‌های عراقی و سوری «مداخله مسلحانه عربی در فلسطین» را در جریان جنگ ۱۹۴۸ محکوم می‌کردند. در مصر نیز همان‌طورکه عبدالله ترکمانی در کتاب خود با عنوان «احزاب کمونیست در مشرق عربی» می‌گوید: برخی از رهبران گروه کمونیستی و مصری «حدتو» از اسرائیل حمایت کردند؛ چراکه به باور آنها، «اسرائیل نمایانگر مرحله بالاتری از تکامل اجتماعی است که همان مرحله سرمایه‌داری است. درحالی‌که دولت‌های عربی نمایانگر روابط فئودالی هستند». پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی چه چیزی تغییر کرده است؟ به نظر می‌رسد هیچ‌چیز تغییر نکرده؛ اما سقوط شوروی در واقع نقطه عطفی در حرکت به سمت وضعیت کنونی است.

دوم: مرحله پوتینیسم

روزنامه روسی «کامرسانت» در نوزدهم سپتامبر ۲۰۱۹ گزارشی از دیدار ولادیمیر پوتین با شرکت‌کنندگان در کنفرانس شورای یهودیان «قِرن هیصاد» منتشر کرد. پوتین در این دیدار از اسرائیل به‌عنوان یک منطقه روسی‌زبان یاد کرد. روزنامه لبنانی «الاخبار» نیز در بیست‌وسوم اکتبر ۲۰۱۰ گزارشی با عنوان «اسرائیل به زبان روسی صحبت می‌کند... اما» منتشر کرد که در آن آمده بود: «وقتی یهودیان روسی‌تبار حدود ۲۰ درصد از جمعیت اسرائیل را تشکیل می‌دهند، کاملا بدیهی است که بگوییم روابط ویژه‌ای میان روسیه و اسرائیل وجود دارد. ولادیمیر پوتین، به‌وضوح گفته است: روسیه با علاقه اوضاع بیش از یک میلیون نفر از مردم روسی‌زبان اسرائیل را دنبال می‌کند.

در همین حال، نیکولای پطروشف، مشاور امنیتی روسیه در بیست‌و چهارم ژوئن ۲۰۱۹ و در آستانه «نشست امنیتی» با مشاوران امنیت ملی آمریکا و اسرائیل در قدس اشغالی، تصریح کرد که «روسیه به‌دلیل حضور نزدیک به دو میلیون روس در اسرائیل، اهمیت ویژه‌ای برای امنیت این جا قائل است».

وب‌سایت راشاتودی نیز در بیست‌وسوم ژانویه ۲۰۲۰ گزارش داد که پوتین در جریان حضور در جشنی در قدس اشغالی گفت: «اتحاد جماهیر شوروی در پیروزی بر نازیسم نقش داشته و اسرائیل اهمیت زیادی به این موضوع می‌دهد. ما برای همه قربانیان نازیسم غمگین هستیم. از جمله شش میلیون یهودی که در اردوگاه‌های مرگ کشته شدند و ۴۰ درصد آنها از شهروندان اتحاد جماهیر شوروی سابق بودند». موارد زیادی از این دست سخنان دیده شده که بیان همه آنان ضرورتی ندارد، چراکه بیانیه اخیر سرگئی لاوروف و تأکید او بر اولویت امنیت اسرائیل برای روسیه، جایی برای افزودن موارد بیشتر باقی نگذاشته است.

و اما نتیجه پایانی

در سی‌ام جولای ۱۹۷۰ اسرائیلی‌ها، پنج هواپیمای جنگی شوروی را در صحرای سینای مصر سرنگون کردند. در نتیجه، خلبانان ولادیمیر ژوراولف، نیکولای یوریچنکو و یوگنی یاکوولف کشته شدند. در ۱۷ سپتامبر ۲۰۱۸ نیز اسرائیل هواپیمای روسی «ایلیوشین-۲۰» را در سواحل سوریه سرنگون کرد که در نتیجه آن، ۱۵ سرباز روس کشته شدند؛ اما در هر دو مورد، اختلافات میان مسکو و تل‌آویو بسیار زودتر از دفن کشته‌شدگان حل‌وفصل شد. یک ضرب‌المثل روسی می‌گوید: خمیر و نمک با هم دعوا نمی‌کنند!

نگاه

آشتی امارات با فلسطین پس از سال‌ها تنش

● پس از تنش و رخوت در روابط بین تشکیلات خودگردان فلسطین و امارات متحده عربی و توقف کامل دیدار مقامات دو طرف، در پی اقدام امارات به عادی‌سازی روابط با اسرائیل در سپتامبر ۲۰۲۰ و پذیرفتن «محمد دحلان»، دشمن سرسخت «محمود عباس»، رئیس تشکیلات خودگردان فلسطین، نشانه‌هایی از بهبود روابط بین دو طرف و امکان بازگشت روابط به روند سابق خود، نمایان شده است.

به گزارش میدل‌ایست نیوز، مشارکت تشکیلات خودگردان فلسطین در نمایشگاه اکسپو ۲۰۲۰ در دوبی با وجود اینکه پیش‌تر حضور در آن را به دلیل حضور اسرائیل تحریم کرده بود، یکی از نشانه‌های بهبود روابط بین امارات و تشکیلات خودگردان فلسطین است. تنها نشانه بهبود روابط بین امارات و فلسطین، حضور فلسطین در این نمایشگاه نبود؛ بلکه دیدار «محمد بن راشد آل مکتوم»، نخست‌وزیر امارات متحده عربی، نیز با «ماجد فر»، رئیس دستگاه اطلاعات فلسطین در ۲۶ اکتبر در حاشیه نمایشگاه اکسپو نیز از دیگر نشانه‌های گشایش در روابط دو طرف محسوب می‌شود.

دیدار بن راشد و فرج، نخستین دیدار بین مقامات ابوظبی و رام‌الله پس از اقدام امارات در عادی‌سازی روابط با اسرائیل محسوب می‌شود. پیش از این دیدار، روابط دیپلماتیک بین دو کشور تنش‌آفرین بوده و تشکیلات خودگردان در آگوست ۲۰۲۰ سفیر خود در امارات را فراخوانده بوده و توافق عادی‌سازی روابط بین امارات و اسرائیل را خیانت توصیف کرده بود.

احمد رفیق عوض، تحلیلگر سیاسی، درباره بهبود روابط بین تشکیلات خودگردان و امارات می‌گوید دیدار بن راشد و رئیس دستگاه اطلاعات فلسطین، تنها به معنای آرامش اوضاع سیاسی بین دو طرف است. او در گفت‌وگویی با پایگاه خبری «الخلیج آنلاین» ادامه می‌دهد: آرامش اوضاع بین تشکیلات خودگردان و امارات به عادی‌سازی کشورهای دیگری با اسرائیل به‌ویژه مراکش و سودان و تصمیم تشکیلات خودگردان به تغییر تعاملات دیپلماتیک خود با کشورهای عربی که با اسرائیل عادی‌سازی روابط کرده‌اند، برمی‌گردد. او احتمال می‌دهد که بهبود روابط بین رام‌الله و ابوظبی در پی خواسته کشورهای عربی و آمریکا از تشکیلات خودگردان یا فشارهای مالی تشکیلات خودگردان انجام شده باشد.

در سال‌های گذشته، تشکیلات خودگردان و امارات، تنش‌های علنی متعددی داشتند که بارزترین آن مخالفت تشکیلات خودگردان در جولای ۲۰۲۰ با دریافت کمک‌های پزشکی ارسالی امارات به فرودگاه بین‌المللی بن گوریون بود. در آن زمان تشکیلات خودگردان فلسطین علت مخالفت با دریافت این کمک‌ها را هماهنگی امارات با اسرائیل در این زمینه و ناهماهنگی با تشکیلات خودگردان فلسطین اعلام کرد.

امارات نیز در سال‌های گذشته همه کمک‌های خود به تشکیلات خودگردان را متوقف کرد؛ اماراتی که در رتبه چهارم در میان ۱۰ کشوری که بیشترین کمک مالی را به رام‌الله ارائه می‌کردند، بود و کمک‌های مالی آن در سال به دو میلیارد دلار می‌رسید. امارات همچنین از دحلان نماینده جداشده از جنبش فتح که به‌عنوان مشاور امنیتی ولیعهد ابوظبی فعالیت می‌کند، نیز حمایت کرد؛ دحلانی که دشمن سرسخت محمود عباس بود.

محمود عباس به نقش امارات در اجرای معامله قرن که از سوی دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری سابق آمریکا مطرح شده بود، تلویحا اشاره کرده و در سخنرانی خود در شورای امنیت سازمان ملل در سال ۲۰۱۹ گفته بود: به آنها که ما را به هدردادن فرصت‌های صلح متهم می‌کنند، می‌گوییم شعارهای احمقانه ندهید.

تشکیلات خودگردان فلسطین همچنین، کمیته ملی همبستگی اجتماعی را تحریم کرد؛ سازمانی فلسطینی که به طور کامل از سوی امارات حمایت می‌شود و نمایندگانی از همه گروه‌های فلسطینی به جز جنبش فتح به ریاست محمود عباس دارد؛ چراکه دحلان ناظر و مسئول هماهنگی آن است و با توجه به دشمنی بین محمود عباس و دحلان، اختلافات بین ابوظبی و رام‌الله بیشتر شد.

تحلیلگر سیاسی فلسطینی درباره پایان‌یافتن این تنش‌ها بین تشکیلات خودگردان و امارات می‌گوید: روابط بین دو طرف به جایگاه طبیعی خود بازمی‌گردد و امارات مجددا کمک‌های مالی خود به تشکیلات خودگردان را از سر می‌گیرد.

به گفته او، رام‌الله نیز از امارات در زمینه مذاکره با اسرائیل استفاده خواهد کرد؛ به‌ویژه با توجه به تأثیر امارات در تصمیمات اسرائیل. احمد رفیق عوض با اشاره به محمد دحلان نیز می‌گوید، گفته می‌شود نقش او در امارات کاهش یافته و این مسئله در بهبود روابط بین فلسطین و امارات نقش خواهد داشت و شاید توافق غیرعلنی بین امارات و فلسطین بر سر پایان نقش سیاسی او در امارات وجود داشته باشد.